

ในระหว่าง พ.ศ.๒๔๘๒-๒๔๘๘ ยุโรปอยู่ท่ามกลางมหาสงครามโลก
 เยอรมนีสมัยนาซีมีอิทธิพลครอบครอง มีนักเรียนทหารไทย ๔ คน
 ได้เข้าเรียนในโรงเรียนทหารของเยอรมนี และประจำการในกองทัพ
 เยอรมนี ได้แก่ วิชา วิฑูรย์ บุญเรือน บัวจรรณ บุญช่วย ทองปรีชา
 และชายน้อย โกมารกุล ในจำนวนนี้ ร.อ.วิชา วิฑูรย์ ได้เขียนหนังสือ
 เรื่อง คนไทยในกองทัพนาวี เพื่ออธิบายประสบการณ์ชีวิต และสังคม
 ในขณะที่ร่วมศึกษาในกองทัพเยอรมนี

บทปริทรรศน์หนังสือ

คนไทยในกองทัพนาวี

โดย พ.อ.วิชา จิตต์วัฒน์

สุทธชัย ยิ้มประเสริฐ

ในระหว่าง พ.ศ.๒๔๘๒-๒๔๘๘ ยุโรปอยู่ท่ามกลางมหาสงครามโลก
เยอรมนีสมัยนาซีมีอิทธิพลครอบครอง มีนักเรียนทหารไทย ๔ คน ได้เข้า
เรียนในโรงเรียนทหารของเยอรมนี และประจำการในกองทัพอากาศเยอรมนี ได้แก่
วิชา จิตต์วัฒน์ บุญเรือน บัวจรรณ บุญช่วย ทองปรีชา และชายน้อย โกมารกุล
ในจำนวนนี้ ร.อ.วิชา จิตต์วัฒน์ ได้เขียนหนังสือเรื่อง *คนไทยในกองทัพนาวี*
เพื่ออธิบายประสบการณ์ชีวิต และสังคม ในขณะที่ร่วมศึกษาในกองทัพอากาศ
เยอรมนีขณะนั้น พิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.๒๔๙๑
และกลายเป็นหนังสือดีที่น่าสนใจมากเล่มหนึ่ง จนกระทั่งได้ถูกนำมาพิมพ์ซ้ำ
โดยสำนักพิมพ์สารคดี เมื่อ พ.ศ.๒๕๔๗ นี้เอง ในคำนำของสำนักพิมพ์อธิบายว่า
นอกเหนือจากเรื่องนี้แล้ว วิชา จิตต์วัฒน์ ยังมีงานเขียนอื่น ได้แก่เรื่อง สงครามโลก
ครั้งที่สอง ซึ่งเป็นงานแปลร่วมกับ ร.อ.สนอง ฅมรงค์สวัสดิ์ เรื่อง สงคราม
ทุ่นระเบิด เรื่อง การต่อสู้ป้องกันยานเกราะ และ เรื่อง เมื่อ ๒๕.๐๐ น. ทุก
เรื่องยังไม่มีมีการพิมพ์ซ้ำ โดยเฉพาะเรื่อง เมื่อ ๒๕.๐๐ น. เป็นนวนิยายแปล
จากงานเขียนเรื่อง *Ora 2* (พิมพ์ พ.ศ.๒๔๙๒) ของนักเขียนชาวโรมาเนีย ชื่อ
วีร์จิล เกออร์กีอู (Virgil Gheorghiu, ๑๙๑๖-๑๙๙๒) คุณวิชานำจะแปล
จากต้นฉบับภาษาฝรั่งเศส ซึ่งใช้ชื่อว่า *La vingt-cinquime heure* หนังสือ
เล่มนี้ เป็นหนังสือสะท้อนสังคมและการเมืองของยุโรปในสมัยสงครามโลก^๑

สำหรับเรื่อง *คนไทยในกองทัพนาวี* ในคำนำของการพิมพ์ครั้งแรก

^๑ นวนิยายเรื่องนี้ ต่อมาได้ถูกสร้างเป็นภาพยนตร์ ชื่อ *โลกเมื่อ ๒๕.๐๐ น.* (The 25th Hour) ออกฉายเมื่อ พ.ศ.๒๕๑๐

คนไทยในกองทัพนาวี โดย พ.อ.วิชา ฐิตวัฒน์

ร.อ.วิชา ฐิตวัฒน์ ผู้เขียนเล่าว่า

“เรื่องราวของคนไทยหลายคน ที่มีชีวิตอยู่ในยุโรปตั้งแต่ ก่อนสงคราม จนจบสงครามเอเชียรวมเวลา ๗-๘ ปี มีเรื่องแปลกๆ พอที่จะเล่าสู่กันมากมายพอๆ ในที่สุด ก็ลองนึกถึงชีวิตตนเองบ้าง ลองปล่อยให้ความทรงจำเรียกร้องภาพต่างๆ ในอดีตมาเรียงลำดับดู ก็เห็นว่าพอจะมีเรื่องที่จะเขียนเป็นหนังสือให้ตรงกับความรู้สึกเดิมได้ จึงตกลงใจที่จะวางเรื่องราวให้เป็นชีวิตของคนไทยในยุโรป ขณะที่ลูก เป็นไฟ แล้วก็เลยหันมาบรรยายหนักไปในชีวิตของตนเอง”

วิชา ฐิตวัฒน์เกิดวันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ.๒๔๖๑ ที่บ้านสะพานสว่าง อำเภอบางรัก ในมณฑลกรุงเทพฯ จากนั้น ในเดือนมีนาคม พ.ศ.๒๔๗๕ ได้ สอบเข้าเรียนในโรงเรียนเทคนิควิศวกรรม เมื่อเรียนอยู่ปีที่ ๓ ก็สอบชิงทุน ของกระทรวงกลาโหม ไปศึกษาวิชาทหารสื่อสารที่ประเทศเบลเยียม ซึ่งจะ เป็นจุดเริ่มต้นของการเดินทางที่อธิบายในหนังสือเล่มนี้

คุณวิชาออกเดินทางจากพระนครในวันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๘๒ โดยทางรถไฟ เพื่อไปยังเมืองลึงค์โปร์ ศูนย์กลางของบริติชมลายา แล้วขึ้น เรือโดยสารเชอนองโซของฝรั่งเศส เพื่อเดินทางไปยังยุโรป ผู้เขียนได้เล่าถึง บรรยากาศการเดินทางทางเรือเดินทะเลของยุคสมัยนั้นไว้ด้วย ซึ่งเป็น บรรยากาศที่ผู้เดินทางไปยุโรปในสมัยปัจจุบันจะไม่ได้พบ ในระหว่างการเดินทาง คุณวิชาได้เล่าถึงเพลงอันเป็นที่โด่งดังสมัยนั้น คือ เพลงน้องจะคอย หรือ ใน ภาษาฝรั่งเศส คือ *J'attendrai* ตามประวัติความเป็นมาเล่าว่า เพลงนี้แปลง มาจากภาษาอิตาลี ชื่อเพลง *Tornerai* แต่งโดยดีโน โอลิเวอร์ และ นิโน ราส เตลี ใน พ.ศ.๒๔๗๖ แปลงเป็นภาษาฝรั่งเศสและเยอรมัน จนโด่งดังไปทั่วยุโรป และยังเป็นที่ยุ๊วกมาถึงประเทศไทย

ในที่สุด เรือโดยสารก็เดินทางมาถึงเมืองท่ามาร์แซย์ของฝรั่งเศสราว ต้นเดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๔๘๒ คุณวิชา ฐิตวัฒน์ ได้เดินทางผ่านปารีส และ ข้ามไปยังกรุงบรัสเซลล์เมืองหลวงของเบลเยียม ในขณะที่คุณวิชาเดินทาง มาถึง ยุโรปยังว่างสงคราม แต่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศในกรณี โปแลนด์ได้เริ่มขึ้นแล้ว เนื่องจากเยอรมนีกำลังเรียกร้องดินแดนฉนวน

โปแลนด์และเมืองดานซิกจากโปแลนด์ แต่อังกฤษและฝรั่งเศสไม่ยินยอม และประกาศว่าพร้อมจะค้ำประกันดินแดนของโปแลนด์ ในขณะที่สถานการณ์กำลังตึงเครียด เยอรมนีได้ลงนามในสัญญาไม่รุกรานกับสหภาพโซเวียตอย่างฉับพลัน ในวันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๘๒ เมื่อได้สัญญาหลักประกันจากโซเวียตรัสเซีย เยอรมนีก็บุกโปแลนด์ในวันที่ ๑ กันยายน อังกฤษและฝรั่งเศสจึงประกาศสงครามกับเยอรมนี ในวันที่ ๓ กันยายน ทำให้สงครามโลกเกิดขึ้นอย่างเป็นทางการ

อย่างไรก็ตาม การสู้รบในโปแลนด์ยุติลงภายใน ๓๕ วัน หลังจากสหภาพโซเวียตบุกโปแลนด์จากทางตะวันออกและแบ่งยึดครองโปแลนด์ไว้ครึ่งประเทศ ในขณะที่เยอรมนียึดไว้ครึ่งประเทศ หลังจากนั้น ยุโรปก็เข้าสู่ระยะสงครามที่ไม่มีการสู้รบ เพราะมีแต่การย่นกันไว้ ไม่มีการเปิดแนวรบใด นอกจากกรณีโซเวียตบุกฟินแลนด์ในเดือนธันวาคม และการสู้รบดำเนินไปถึงเดือนมีนาคม พ.ศ.๒๔๘๓ จึงยุติลง ในระหว่างนี้ คุณวิชาได้เข้าเรียนที่โรงเรียนมิชอตมองเกนาสต์ (Michot Mongenast) ซึ่งเป็นสถาบันด้านการสื่อสารของเบลเยียม และได้ใช้ชีวิตผ่านฤดูหนาวแรกในยุโรป ซึ่งคุณวิชาได้เล่าถึงการดำเนินชีวิตในกรุงบรัสเซลส์ระยะนี้ไว้อย่างน่าสนใจ และได้สอดแทรกการพรรณนาฤดูกาลในยุโรปไว้ด้วย

จนเข้าสู่ฤดูใบไม้ผลิ เยอรมนีได้เปิดฉากรบในวันที่ ๙ เมษายน พ.ศ.๒๔๘๓ โดยโจมตี นอร์เวย์ และเดนมาร์ก จากนั้น วันที่ ๑๐ พฤษภาคม เยอรมนีก็เปิดฉากบุกประเทศเบลเยียม เนเธอร์แลนด์ และฝรั่งเศส ซึ่งคุณวิชาได้เล่าถ่ายทอดจากการบุกของเยอรมนีไว้ว่า

“รุ่งอรุณแห่งวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ค.ศ.๑๙๔๐ ขณะที่ชาวเมืองบรัสเซลส์ส่วนมากยังอยู่ในห้วงนิทรามรย์ ถนนหนทางยังคงเงียบเชียบ แต่ว่างพอดูแล้ว เพราะฤดูใบไม้ผลิพระอาทิตย์ขึ้นตั้งแต่ตี ๕ ข้าพเจ้าตื่นมาซ่อมค่านวณอยู่หน้ากระดานดำ

คนไทยในกองทัพนาวี โดย พ.อ.วิชา รัฐวัฒน์

ที่ติดไว้ในห้องนอน แว่วเสียงรถส่งนมที่ลากด้วยสุนัขมาแต่ไกล ทันใดนั้นเสียงระเบิดก็ดังขึ้นก็ก่อกองลี้ห้ำครั้งติดๆ กัน ข้าพเจ้ารีบเปิดประตูระเบียงเพื่อดูเหตุการณ์ เครื่องบินทิ้งระเบิดติดเครื่องหมายสวัสดิกิจบินตรงมาจากทิศตะวันออก ข้าพเจ้าวิ่งไปหยิบกล้องถ่ายรูปมาเพื่อถ่ายภาพเก็บไว้เป็นที่ระลึก แต่ยังมีทันจะถ่าย เสียงระเบิดก็ดังกัมปนาทยิ่งกว่าที่ได้ยินมาเมื่อกี้ เสียงแก้วแตกดังเปรื่องปร่าตามมาคว้นขึ้นโขมยอยู่หน้าระเบียงและแถบวิทยุกระจายเสียง ซึ่งอยู่ไม่ห่างไกลจากบ้านข้าพเจ้านัก ตะวันสงครามที่คุกรุ่นอยู่นานแล้ว ก็เริ่มเข้าครอบคลุมประเทศเบลเยียมด้วยประการฉะนี้" (หน้า ๖๑)

เมื่อการสู้รบเกิดขึ้น คนไทยในเบลเยียมได้รับคำสั่งให้เดินทางออกไปยังประเทศฝรั่งเศส โดยคุณวิชาและคนไทยจำนวนมากเดินทางออกจากกรุงบรัสเซลส์ในวันที่ ๑๒ พฤษภาคม และเมื่อไปถึงฝรั่งเศสแล้ว ก็ได้พักในปารีสเพียงชั่วคราว รัฐบาลฝรั่งเศสก็จัดให้นักเรียนหลบภัยไปพักในเมืองอื่นชั่วคราว คุณวิชาได้ไปพักที่เมืองปัวติเยร์ ในระหว่างนั้น กษัตริย์เบลเยียมขอยอมยุติศึกกับเยอรมนีในวันที่ ๒๗ พฤษภาคม จึงทำให้อังกฤษต้องล่าถอยพลสามแสนคนถอนกำลังกลับที่เมืองดันเคิร์ก ขณะที่ถูกเยอรมนีโจมตีอย่างหนัก แต่อังกฤษก็ยังรักษาชีวิตทหารไว้ได้จำนวนมาก

ต่อมา อิตาลีเข้าสู่สงครามในวันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๘๓ โดยเข้าร่วมกับฝ่ายเยอรมนี และคุกคามฝรั่งเศสจากทางด้านใต้ ในที่สุด ฝรั่งเศสต้องยอมเจรจาสงบศึกกับเยอรมนีในวันที่ ๒๐ มิถุนายน ให้ทหารเยอรมนีเข้ายึดครองประเทศ การสู้รบบนภาคพื้นทวีปจึงยุติลง

ในฐานะที่เป็นทหาร คุณวิชาได้เล่าเรื่องยุทธศาสตร์การสงครามในช่วงแรกนี้ไว้อย่างน่าสนใจ ตั้งแต่แผนการบุกของเยอรมนี การรบของเบลเยียม การตั้งรับและความพ่ายแพ้ของฝรั่งเศส และยังวิเคราะห์ให้เห็นถึงสาเหตุของความพ่ายแพ้ของฝ่ายฝรั่งเศสและเบลเยียมในสายตาของคุณวิชาไว้ด้วย จากนั้น ก็ได้เล่าต่อไปว่า เมื่อฝรั่งเศสแพ้สงครามแล้ว นักเรียนไทยในยุโรปทั้งหลายจึงต้องกลับมารกรุงปารีส และมีการปรับเปลี่ยนสถานที่เรียนกันใหม่

นักเรียนจำนวนหนึ่งเดินทางกลับประเทศ บางส่วนไปเรียนที่สหรัฐอเมริกา พวกที่ยังอยู่ในยุโรปก็จะย้ายไปเรียนที่สวิส อิตาลี และ เยอรมนี โดยคุณวิชา และเพื่อนอีก ๓ คนได้รับคำสั่งให้ไปเรียนวิชาทหารที่เยอรมนีแทน ทั้งที่ คุณวิชารู้ภาษาเยอรมันน้อยมาก จึงต้องเริ่มศึกษาภาษาเยอรมันกันใหม่ โดยใช้วิธีท่องดิกชันนารีเป็นการเริ่มต้น ในจำนวนนี้ มีเพียงบุญช่วย ทองปรีชา ผู้เดียวเท่านั้น ที่เคยเรียนภาษาเยอรมันมาก่อน

วันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ.๒๔๘๓ คณะนักเรียนไทย รวมทั้งคุณวิชา ฐิตวัฒน์ เดินทางออกจากกรุงปารีสโดยทางรถไฟ ขณะที่สถานการณ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสเริ่มตึงเครียดเนื่องจากความขัดแย้งในกรณีอินโดจีน^๒ เมื่อไปถึงกรุงเบอร์ลิน อัครราชทูต คือ พ.ท.พระประศาสน์พิทยายุทธ มาต้อนรับ พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ คือ ขุนพิพิธวิรัชการ พ.อ.ทวน วิชัยชิตะ และ ร.ต.จันต์ ภูยธร คุณวิชาเดินทางมาถึงในสถานการณ์ที่กรุงเบอร์ลินกำลังพรุ่งไฟ จากนั้น คุณวิชาก็ได้ถือโอกาสเล่าถึงสภาพของกรุงเบอร์ลินยามสงครามก่อนถูกโจมตีไว้ด้วย รวมทั้งบรรยายชีวิตประจำวันของผู้คนในเยอรมนี ซึ่งจะต้องปันส่วนอาหาร มีการจำกัดโควตาการใช้สินค้าอุปโภคบริโภค นอกจากนี้ ผู้เขียนยังเล่าต่อไปถึงภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมของเยอรมนี รวมทั้งนโยบายการสร้างประเทศสมัยฮิตเลอร์ ซึ่งทำให้เยอรมนีประสบความสำเร็จอย่างมาก

คุณวิชาได้เล่าถึง ฮิตเลอร์ ผู้นำเยอรมนี ไว้ด้วยว่า ฮิตเลอร์ เกิดเมื่อ ค.ศ.๑๘๘๙ เป็นชาวเมืองบราวเนาอัมอิน ในออสเตรีย แต่ได้เข้าร่วมรบในกองทัพเยอรมนีในสงครามโลกครั้งที่ ๑ จนได้ยศนายสิบ หลังสงครามได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองโดยเขียนหนังสือชื่อ *การต่อสู้ของข้าพเจ้า (Mein Kampf)* แสดงถึงทัศนะชาตินิยมของตน นอกจากนี้ คุณวิชายังได้เล่าถึงนิสัยส่วนตัวของฮิตเลอร์ไว้อย่างน่าสนใจ ในฐานะที่เป็นมนุษยสัมพันธ์

^๒ กรณีอินโดจีน คือ เหตุการณ์ที่รัฐบาล พล.ต.หลวงพิบูลสงคราม ของไทย พยายามเรียกร้องดินแดนคืนจากฝรั่งเศส จนนำไปสู่สงครามระหว่างไทยกับอินโดจีนฝรั่งเศส ในเดือนมกราคม พ.ศ.๒๔๘๔ ญี่ปุ่นได้เข้ามาไกล่เกลี่ยความขัดแย้ง แล้วช่วยให้ไทยได้ดินแดน พระตะบอง เสียมราฐ ศรีโสภณ จำปาศักดิ์ และ โขะขวน

คนไทยในกองทัพนazi โดย พ.อ.วิชา รุติวัฒน์

เช่น อธิบายว่า ฮิตเลอร์เป็นคนรักความสะอาด ชอบอาบน้ำวันละหลายครั้ง ล้างมือสม่ำเสมอ เครื่องแต่งตัวรักษาอย่างสะอาดหมดจด และไม่ชอบประดับ เหรียญตรา ชอบทำกิจวัตรซ้ำ เช่นเดินในทางที่ตนเคยเดินเสมอ โยนไม้ไปให้สุนัขคาบก็ในทิศทางเดียวกันเสมอ นอกจากนี้ ก็คือการกินอาหารมังสวิรัต ไม่กินเนื้อสัตว์เลย ฮิตเลอร์เป็นคนฉลาดและมีความจำดี เป็นคนมีความรู้ ด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ และด้านการทหาร เป็นนักพูดที่จับใจผู้ฟัง ชีวิตส่วนตัว ชอบสันโดษ ที่พักส่วนตัวก็ดูเรียบง่าย ไม่ค่อยประดับประดา และเมื่อสงครามโลก เริ่มต้นแล้ว ฮิตเลอร์ก็ใช้ชีวิตอยู่ในแบบพลทหารธรรมดา โดยปราศจาก พิธีรีตอง ฮิตเลอร์ได้รับการยอมรับเพราะแสดงตนเป็นผู้รักชาติอย่างแน่วแน่น ไม่ใช้หนักการเมือง ผู้แสวงผลประโยชน์ส่วนตัว

ฮิตเลอร์ได้ตั้งพรรคตามอุดมการณ์ของตนเรียกว่า พรรคชาติสังคมนิยม หรือพรรคนาซี แล้วรณรงค์จนพรรคนาซียึดอำนาจในเยอรมนีได้สำเร็จ หลังจากฮิตเลอร์ได้รับการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ.๒๔๙๖ ก็ได้สร้างประเทศ เยอรมนีใหม่ตาม แนวคิดแบบนาซี อันได้แก่ การฟื้นฟู แสสนาอนุภาพทางการเมืองของเยอรมนี การถอนตัวออกจากสันนิบาตชาติ การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจโดยใช้เศรษฐกิจชาตินิยม และระดม เยาวชนคนหนุ่มสาวให้มีส่วนร่วมในการสร้างชาติเยอรมนีใหม่ ซึ่งฮิตเลอร์ เรียกว่า อาณาจักรไรช์ที่สาม (*Drittes Reich*) คุณวิชาเล่าว่า ฮิตเลอร์เป็น นักทำงานตัวลือ ทำงานแต่เช้าจนถึงดึกทุกวันแทบไม่มีวันหยุด หวานใจของ ฮิตเลอร์ คือ อีวา บราวน์ (Eva Braun, ๑๙๑๒-๑๙๔๕) ชาวบาวาเรีย อยู่ กับฮิตเลอร์นานถึง ๑๓ ปี ฮิตเลอร์พบรักอีวา ในเดือนตุลาคม ค.ศ.๑๙๒๙ ขณะนั้น อีวาอายุเพียง ๑๗ ปี และทำงานที่ร้านถ่ายรูปที่เมืองมิวนิกของไฮน์ริช ฮอฟมัน (Heinrich Hoffmann, ๑๘๘๕-๑๙๕๗) ช่างถ่ายรูปของพรรคนาซี ต่อมา ฮิตเลอร์เลือกให้อีวาเป็นแม่บ้าน ดูแลปณินัติฮิตเลอร์สืบมา ทั้งที่ อีวาก็ไม่ได้มีลักษณะนางในอุดมคติตามที่ฮิตเลอร์รณรงค์มากนัก เช่น การที่ ฮิตเลอร์เทศนาให้สตรีเยอรมันไม่ใช้เครื่องสำอาง และ แต่งหน้า แต่อีวา ชอบหมด และชอบใส่รองเท้าส้นสูง ฮิตเลอร์รณรงค์ไม่ให้สตรีเยอรมันสูบบุหรี่ แต่อีวาชอบสูบบุหรี่ ถึงกระนั้นฮิตเลอร์ปฏิบัติต่ออีวาเช่นคนรัก แต่ทั้งสองคน

ไม่ได้นอนห้องเดียวกัน ใช้ห้องน้ำแยกกัน และอีวาก็แสดงที่ทำไมสนใจ เรื่องการเมือง เพียงแต่แสดงการเคารพสิทธิเตอร์เป็นการส่วนตัว

โดยที่ฮิตเลอร์อธิบายว่า เยอรมนีเผชิญความเสื่อมทั้งวัตถุและจิตใจ ด้วยคน ๓ ประเภท คือ ชาวยิว ชนชั้นนายทุน และ พวกลัทธิมาร์กซ์หรือคอมมิวนิสต์ ฮิตเลอร์จึงสร้างระบบที่เรียกว่า ชาติและสังคมนิยมเน้นปลูกชาตินิยมเยอรมันและต่อต้านชาวยิว (Anti-Semitic) คุณวิชาได้เล่าเรื่องเกี่ยวกับชะตากรรมของชาวยิวไว้อย่างน่าสนใจ เริ่มจากกรณีที่ฮิตเลอร์ถือเอาการกวาดล้าง ชาวยิวเป็นเป้าหมายอย่างหนึ่งในการสร้างชาติ จึงรณรงค์ให้ชาวเยอรมันเกลียดชังชาวยิว จากนั้นก็ออกกฎหมายจำกัดอาชีพชาวยิว ริดสมบัติชาวยิว แล้วออกกฎหมายเชื้อชาติห้ามสมรสกับชาวยิว ต่อมาก็ไล่ชาวยิวออกนอกประเทศ และท้ายที่สุดก็ใช้มาตรการนำชาวยิวไปไว้ในค่ายกักกัน แล้วเช่นฆ่าล้างอย่างเหี้ยมโหด และเมื่อเยอรมนีขยายอำนาจไปบนภาคพื้นยุโรป ก็ได้เผยแพร่การกวาดล้างชาวยิวไปยังประเทศอื่นด้วย มาตรการที่รุนแรงและไร้เหตุผลในการกวาดล้าง ก็เช่นเรื่องการพิสูจน์ความเป็นยิวด้วยวิธีการทางการแพทย์ เป็นต้น ทำให้ความรู้ทางการแพทย์กลายเป็นเครื่องมือในการเช่นฆ่าล้างเผ่าพันธุ์อย่างน่าอัปยศ

ต่อจากนั้น คุณวิชาอธิบายให้เห็นถึงลักษณะของสงครามทางอากาศในยุโรป โดยชี้ให้เห็นว่า สมัยต้นสงครามเยอรมนีเป็นต่อในด้านกำลังทางอากาศ เครื่องบินรบของเยอรมนีโจมตีทิ้งระเบิดอย่างได้ผลทั้งในโปแลนด์ เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ และ ฝรั่งเศส ก่อนที่กำลังภาคพื้นดินจะเข้าโจมตี ทำให้เยอรมนีได้เปรียบในการรบอย่างมาก และเอาชนะชนะได้อย่างรวดเร็ว จากนั้นตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ.๒๔๘๔ เยอรมนีก็ทิ้งระเบิดบนเกาะอังกฤษอย่างหนัก โดยเฉพาะกรุงลอนดอน ซึ่งทำให้ชาวลอนดอนต้องลงไปใช้ชีวิตในอุโมงค์รถไฟใต้ดิน และที่เป็นกรณีใหญ่คือ การทิ้งระเบิดเมืองโคเวนทรีในอังกฤษจนราบไปทั้งเมือง แต่อังกฤษก็ไม่ยอมจำนนและยังพยายามส่งเครื่องบินมาทิ้งระเบิดโต้ตอบฝ่ายเยอรมนี โดยทิ้งในเวลากลางคืนเพื่อเป็นการรบกวนในระยะนี้ คุณวิชาจึงได้เป็นประจักษ์พยานของการถูกรบทางอากาศในลักษณะเช่นนี้ด้วย และนี่ทำให้เยอรมนีต้องพรางไฟ แต่เยอรมนีก็มีระบบ

คนไทยในกองทัพนาวี โดย พ.อ.วิชา จิตวัฒน์

หวนเตือนภัยที่ดี ทำให้ลดความเสียหายได้ไม่น้อย

เดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๔๘๔ เป็นเวลาที่เยอรมนีเรืองอำนาจมากที่สุด เพราะครองอำนาจทั่วภาคพื้นยุโรปตั้งแต่แอฟริกาถึงแหลมกรีก จนเหลือแต่ อังกฤษเท่านั้นที่ต่อต้านอยู่อย่างยากลำบาก ฮิตเลอร์ตัดสินใจละเมิดสัญญา มิตรภาพ โดยส่งกำลังทหารบุกสหภาพโซเวียตทันที ในวันที่ ๒๒ มิถุนายน ไม่มีการประกาศสงครามล่วงหน้า ฮิตเลอร์หวังว่าเยอรมนีจะได้รับชัยชนะ โดยเร็ว และได้แหล่งทรัพยากรจากยูเครนและรัสเซียมาใช้ดำเนินสงคราม เยอรมนีเกือบบรรลุเป้าหมาย วันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ.๒๔๘๔ เมื่อกองทัพ แดงโซเวียตถอยร่น และปล่อยให้ฝ่ายเยอรมนีบุกมาจนถึงซานเกรกโมสโก โยเซฟ สตาลิน ผู้นำสหภาพโซเวียต สั่งย้ายเมืองหลวงและคณะทูตไปอยู่ที่ เมืองคีบีเซฟ ในเขตยูรัลและแปรสภาพมอสโกเป็นเมืองป้อมปราการเพื่อ ต้านทานกองทัพเยอรมนี จนทำให้ยุทธการของฝ่ายเยอรมนีไม่บรรลุผล ในที่สุด ฤดูหนาวอันเหี้ยมโหดก็มาถึง อุณหภูมิในเดือนธันวาคม พ.ศ.๒๔๘๔ ลดต่ำ ถึงติดลบ ๕๐ องศา กองทัพเยอรมนีไม่ได้เตรียมพร้อมที่จะรับกับสภาพเช่นนี้ จึงทำให้การรุกทางยุทธการชะงักงัน และโซเวียตกลับได้เปรียบจากเงื่อนไข ภูมิประเทศ

นอกจากนี้ เมื่อสหรัฐอเมริกาเข้าร่วมสงครามในเดือนธันวาคม พ.ศ.๒๔๘๔ ทำให้แสนยานุภาพทางอากาศของฝ่ายสัมพันธมิตรฟื้นตัว ตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๘๖ ฝ่ายอังกฤษและอเมริกาได้โจมตีทิ้งระเบิดในเยอรมนีที่มีขนาด ใหญ่และรุนแรงมากขึ้น และยิ่งช่วงปลายสงคราม จะเป็นการโจมตีทั้งกลางวัน และกลางคืน และเป็นการโจมตีอย่างมีการจัดรูปแบบด้วยจำนวนเครื่องบิน หลายร้อยลำ ทำให้ปืนต่อสู้อากาศยานของเยอรมนีใช้ไม่ได้ผล และสร้างความ เสียหายอย่างมากแก่ชีวิตและทรัพย์สินของเมืองต่างๆ ในเยอรมนีอย่างมาก ในระยะแรกฝ่ายสัมพันธมิตรทิ้งระเบิดจุดยุทธศาสตร์ก่อน แต่ต่อมาก็ทิ้ง ระเบิดที่อยู่อาศัยและอาคารอื่นๆ สร้างความเสียหายและก่อให้เกิดความ เสียขวัญอย่างร้ายแรงแก่เมืองแทบทุกเมืองในเยอรมนี คุณวิชาได้อธิบายภาพ ให้เห็นว่า “ความจริงทหารในสนามรบยังไม่ทราบเท่าประชาชนที่ถูกโจมตีทาง อากาศทุกวันๆ จะต่อสู้ก็ไม่ได้ มีอยู่ทางเดียวคือรอความตาย” (หน้า ๑๓๔)

เมืองที่ถูกทำลายเสียหายอย่างหนักที่สุด ก็คือ กรุงเบอร์ลิน นอกจากนี้ก็คือ เมืองฮัมบูร์ก ซึ่งประชาชนเสียชีวิตจากการทิ้งระเบิดถึง ๒ แสนคน บาดเจ็บ ๖ แสนคน เมืองอื่นที่ถูกระเบิดเสียหายอย่างหนักก็คือ เมืองเดรสเดน เมืองปอร์ตสตัดัม เมืองโคโลญ เมืองโลฟซิก เป็นต้น คุณวิชาอธิบายให้เห็นว่าการทิ้งระเบิดทำลายเมืองเหล่านี้ หนักหน่วงยิ่งกว่ากรณีทิ้งระเบิดเมืองโคเวนทรีทั้งสิ้น

คุณวิชาเล่าต่อไปว่า ตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๘๔ มีคนไทยเหลือในเยอรมนีราว ๒๐ คน จำนวนหนึ่งคือ เจ้าหน้าที่สถานทูตประจำเบอร์ลิน นอกจากนี้มีแพทย์ประจำอยู่ในโรงพยาบาลราว ๕ คน มีนักเรียน ๓ คน และมีนักเรียนที่จะมาสมัครเรียนวิชาทหารเยอรมัน ๔ คน คือ วิชา ชายน้อย บุญเรือน และ บุญช่วย ในระยะแรก กองทัพอเยอรมนีอัดเอื้อนที่จะรับคนไทยเข้าศึกษาในกองทัพ โดยเฉพาะเหล่ารถถังและทหารสื่อสาร ซึ่งเยอรมนี สงวนไว้เป็นความลับมากกว่าเหล่าอื่น รอคอยจนถึงฤดูหนาว พ.ศ.๒๔๘๔ นายทหารไทยทั้ง ๔ คน ก็ยังไม่ได้เข้าเรียนโรงเรียนทหารของเยอรมนี ในที่สุด นักเรียนไทยทั้ง ๔ คนก็ใช้วิธีสมัครเข้าเป็นทหารอาสาในกองทัพบกกองทัพเยอรมนี จึงได้รับเข้าศึกษา โดยให้ไปเรียนในโรงเรียนเหล่าของกองทัพบกเยอรมนี เพราะในกองทัพเยอรมนีขณะนั้นไม่มีโรงเรียนนายร้อยส่วนกลาง ทหารแต่ละเหล่าจะมีโรงเรียนเพื่อฝึกนายทหารของตนเอง แต่ก่อนที่จะจบออกมาเป็นนายทหารได้ จะต้องเริ่มฝึกตั้งแต่เป็นพลทหาร แล้วเลื่อนขึ้นมาตามลำดับ คือ เป็นนักเรียนนายร้อยพลทหาร นักเรียนนายร้อยนายสิบ นักเรียนนายร้อยจ่านายสิบ จากนั้นจะต้องถูกส่งไปยังสนามรบ จนผู้บังคับบัญชาเห็นว่าสมควรเป็นนายทหาร ต่อไปจึงจะส่งกลับมาเข้าโรงเรียนเหล่าเป็นขั้นสุดท้าย แล้วจึงออกมาเป็นนายทหาร ผลจากการคัดเลือก บุญช่วยกับชายน้อยถูกส่งไปเรียนทหารรถถัง บุญเรือนไปเรียนวิชาทหารราบ ส่วนวิชาได้ไปเรียนในเหล่าทหารสื่อสาร

กองทัพบกเยอรมนีได้ส่งคุณวิชาไปเข้าโรงเรียนนายร้อยทหารสื่อสารที่โรงทหารฮินเดนบูร์ก เมืองฮาโนเวอร์ ซึ่งเป็นกองพันอบรมทหารสื่อสารขนาดใหญ่ ซึ่งคุณวิชาและนักเรียนนายร้อยคนอื่นถูกฝึกทหารอย่างหนัก ควบคู่กับการเรียนวิชาทหารสื่อสาร ซึ่งคุณวิชาได้เล่าถึงสภาพการฝึกหนักของทหาร

คนไทยในกองทัพนาวี โดย พ.อ.วิชา รุติวัฒน์

เยอรมันอย่างได้อรรถรส คุณวิชาจบการศึกษา ใน พ.ศ.๒๔๘๕ ในระยะแรก มีคำสั่งให้คุณวิชาไปประจำแนวรบด้านไซเวียตรัสเซีย แต่ต่อมา ได้เปลี่ยนคำสั่ง เป็นประจำการด้านฝรั่งเศส โดยไปเป็นนายทหารสื่อสารที่เมืองนาร์บอน ใน ฝรั่งเศสตอนใต้

ราวฤดูใบไม้ผลิ ของปี พ.ศ.๒๔๘๖ คุณวิชาได้กลับมายังเยอรมนี เพื่อเข้าโรงเรียนเหล่าทหารสื่อสาร ที่เมืองไลพ์ซิกในแคว้นแซกโซนี จนกระทั่ง จบการศึกษาและได้มีโอกาสเข้าทำพิธีเป็นนายทหาร ซึ่งเป็นโอกาสที่จะได้ฟัง การปราศรัยของอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ ผู้นำสูงสุดของเยอรมนีที่เมืองเบอร์สเลา จากนั้น ก็ถูกส่งไปเรียน ในโรงเรียนผู้บังคับกองร้อยของทหารสื่อสารที่เมือง ฮาลเลอ ซึ่งคุณวิชาเล่าว่า เป็นการเรียนที่หนักที่สุดเท่าที่เท่ากันว่า คุณวิชาน่าจะ เป็นนายทหารไทยเพียงคนเดียว ที่ได้เรียนหลักสูตรทหารสื่อสารของเยอรมนี สมัยฮิตเลอร์เสียครบถ้วน กว่าจบจากโรงเรียนแห่งนี้ ก็เป็น พ.ศ.๒๔๘๗ ซึ่งเป็นช่วงที่กองทัพเยอรมนีกำลังเพลี่ยงพล้ำ ในแนวรบด้านสหภาพโซเวียต อย่างมาก คุณวิชาได้รับการบรรจุเป็นผู้บังคับหมู่กองพันทหารสื่อสารที่ ๓ ที่เมืองเบอร์สเลา เพื่อทำหน้าที่ฝึกทหารเยอรมันที่จะใช้ในการสื่อสารต่อไป ต่อมา คุณวิชาได้ทำเรื่องขอย้ายวิชาเทคนิคระดับสูงจากกองทัพเยอรมนีอีก จึงถูกส่งมายังเบอร์ลินเพื่อเข้าเรียนในวิชาดังกล่าว

จุดเด่นของหนังสือเล่มนี้ นอกเหนือจากพรรณาเรื่องชีวิตคนไทย ท่ามกลางสถานการณ์สงคราม เรื่องของสงครามและการสู้รบแล้ว ก็คือการ เล่าเรื่องราววัฒนธรรม ที่คุณวิชาได้พยายามอธิบายให้เห็นถึงชีวิต สังคม และ สภาพความเป็นอยู่ของแต่ละประเทศที่คุณวิชาได้ไปอาศัยอยู่ และยังอธิบาย สถานที่สำคัญ ซึ่งเป็นเสมือนการนำเรื่องการท่องเที่ยวไปด้วย แม้แต่อยู่ใน ภาวะสงคราม เช่นเมื่อ คุณวิชาไปพักผ่อนที่กรุงเวียนนา ในระหว่างที่หลบ ภัยสงคราม ก็เล่าถึงสถานที่ท่องเที่ยวของเวียนนา รวมทั้งประวัติศาสตร์ ความเป็นมาอันน่าสนใจเสมอ และก็เล่าถึงบรรยากาศอันเปลี่ยนแปลงไป เช่น

“สถานที่ที่ทุกคนเมื่อไปเวียนนาแล้วควรแวะไปชมก็คือ ร้าน กาแฟของโยฮัน สเตราส์ ร้านกาแฟนี้ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของ กรุงเวียนนา แต่ก่อนสนุกครึกครื้นมาก ขณะที่โยฮัน สเตราส์ยังมี

ชีวิตอยู่ มีดนตรีบรรเลงตลอดวัน มีเหล้าองุ่นอย่างดีที่มาจากกลุ่มแม่น้ำดานูปคอยเสิร์ฟ เพลงขึ้นเอกของหนุ่มชาวเวียนนา เรียกร้องให้ผู้รักดนตรีทั่วทุกทิศานุทิศมาชุมนุมกันอยู่ที่นี่ แต่เวลาที่ข้าพเจ้าไปคงมีแต่ร้าน นักดนตรีและคนเสิร์ฟถูกเกณฑ์ไปจนหมดสิ้น แม้แต่ผู้หญิงเดินโต๊ะก็ไม่มี มีแต่ตาแก่สองคน ยายว่าแต่จะดื่มไวน์เลย เบียร์ยังหายาก” (หน้า ๒๐๓-๒๐๔)

โยฮัน สเทราสส์ เป็นที่รู้จักทั่วโลกในฐานะผู้แต่งเพลง บลูดานูป ซึ่งในภาษาเดิมเรียกว่า *Die schone blaue Donau* หมายถึง ดานูปสีฟ้า อันแสนสวย คุณวิชาวอธิบายว่า “ดานูปหาได้มีสีฟ้าดังชื่อเพลงไม่ น้ำในลำน้ำคงขุ่นดั่งแม่น้ำทั้งหลายที่ไหลผ่านภูมิประเทศต่างชนิดกันมา บางคนก็ว่าผู้ที่จะเห็นแม่น้ำนี้เป็นสีฟ้าได้ ก็คือผู้ที่กำลังตกในห้วงความรักเท่านั้น ถ้าเช่นนั้นก็ไม่ผิดเพราะคำว่าสีฟ้าของฝรั่ง มีความหมายถึงความราบรื่น เหมือนกันห้องฟ้าที่ไม่มีเมฆบดบัง ย่อมมองทะลุตลอดไปร้ง แลเห็นสีน้ำเงินของท้องฟ้าถนัด โยฮัน สเทราสส์คงแต่งเพลงนี้ ขณะที่เขาอยู่ในห้วงรัก และปรารถนาที่จะเห็นความรักของเขาราบรื่นไร้อุปสรรค” (หน้า ๒๐๕-๒๐๖)

ตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๘๕ ฝ่ายกองทัพแดงรัสเซียเริ่มตั้งตัวได้ และสามารถที่จะยันกับกองทัพเยอรมนีได้ตลอดปี พ.ศ. ๒๔๘๕ โดยไม่เปลี่ยนแปลง เมื่อเยอรมนีไม่สามารถเอาชนะรัสเซียได้ ก็ยิ่งตกบ่วงสงครามต้องทุ่มกำลังพลลงไปในสมรภูมिरุสเซียมากขึ้น แต่ก็ยังไม่ประสบผล จนในที่สุดกองทัพเยอรมนีก็ประสบความพ่ายแพ้ครั้งสำคัญในการยุทธที่เมืองสตาลินกราด ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๔๘๖ ต้องเสียกองทัพที่ ๖ ไปทั้งกองทัพ และถูกจับเป็นเชลยอีกนับแสนคน หลังจากนั้นกองทัพรัสเซียก็เริ่มเป็นฝ่ายรุกกลับ เยอรมนีต้องทุ่มสรรพกำลังมาต่อต้าน และยังทำให้ชีวิตในเยอรมนีขัดสนมากยิ่งขึ้น ที่เยอรมนีจำกัดมากก็คือกำลังคน เพราะชายหนุ่มชาวเยอรมันนับล้านคนถูกตรึงอยู่ในแนวรบไซบีเรียต ยึดครองฝรั่งเศส รบในอิตาลี และตั้งอยู่ในยุโรปตะวันออก ทำให้ทรัพยากรในการทำสงครามลดลง และชี้ให้เห็นว่าเยอรมนีจะไม่ชนะสงครามอย่างแน่นอน ควรที่ผู้นำเยอรมนีจะหาทางยอมจำนนเพื่อลดความเสียหาย แต่ฮิตเลอร์กลับตื้อดิ่งไม่ยอมแพ้

คนไทยในกองทัพนาซี โดย พ.อ.วิชา รุติวัฒน์

ฝ่ายอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ยกพลขึ้นบกที่แคว้นนอร์ม็องดีในฝรั่งเศสในเดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๔๘๗ เพื่อเปิดแนวรบที่สองบนภาคพื้นยุโรป แม้ว่าเยอรมนีจะพยายามต้านทานอย่างหนัก แต่ก็ไม่ประสบผล เยอรมนีตอบโต้โดยสร้างซีปนาอูร์วี่.๑ ยิ่งถล่มเกาะอังกฤษ แต่ก็ไม่ได้ช่วยสถานการณ์การยุทธในสนามรบ ฝ่ายตะวันตกยังรุกเข้ามา และในที่สุดก็ยึดฝรั่งเศสคืนได้ ฝ่ายยุทธการทหารของเยอรมนีเห็นแล้วว่า เยอรมนีคงจะหมดทางสู้ แต่เมื่อฮิตเลอร์ไม่ยอมแพ้ จึงมีกลุ่มนายทหารที่วางแผนยึดอำนาจโค่นอำนาจพรรคนาซี และสังหารฮิตเลอร์ คุณวิชาได้เล่ารายละเอียดว่า ฝ่ายรัฐประหารตัดสินใจลงมือในวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๘๗ เวลาเที่ยงครึ่ง นายทหารที่ลงมือเอากระเป๋าทันเดอร์เปิดไปวางเพื่อสังหารฮิตเลอร์ คือ พ.อ.เคิร์นฟอน ชเตาเฟิร์นแบร์ก (Claus von Stauffenberg, ๑๙๐๗-๑๙๔๔) นายทหารผ่านศึกจากแอฟริกา แต่แผนการผิดพลาด คณะนายทหารผู้ลงมือจึงถูกจับกุมและประหารชีวิต^๓ และทำให้ฮิตเลอร์ได้ส่งคนของพรรคนาซีเข้ามาคุมกองทัพมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งเปลี่ยนวิธีการทำความเคารพในกองทัพให้เป็นแบบนาซี

ในขณะที่คุณวิชากลับมายังเบอร์ลิน กองทัพสหภาพโซเวียตได้ทำการรุกใหญ่ทางตะวันออกเข้ามาใกล้พรมแดนเยอรมนีมากขึ้น ในขณะนั้น บุญช่วยทองปรีชา ผู้เรียนวิชาการถึง ยิ่งตัวตายโดยไม่ทราบสาเหตุชัดเจน ทำให้เหลือนายทหารไทยที่ผ่านกองทัพเยอรมนีเพียง ๓ คน เมื่อสงครามงวดมากขึ้น พลัสสงครามของเยอรมนีก็ลดลงทุกที ฮิตเลอร์ได้ประกาศที่จะทำสงครามเบ็ดเสร็จ (Totalenkrieg) ให้ชาวเยอรมันทุกคนต้องมีส่วนร่วมในสงคราม โดยตั้งกองทหารราบประชาชน และ กองทหารรักษาดินแดนไว้ป้องกันประเทศเยอรมนีเมื่อทหารฝ่ายสัมพันธมิตรรุกเข้ามา นอกจากนี้ยังมีการระดมสตรีเข้ามาช่วยทำงานแทนที่ผู้ชายที่ต้องไปเป็นทหาร คุณวิชาเล่าว่า ในขณะนั้นสภาพเศรษฐกิจของเยอรมนีพังพินาศ เงินมาร์คของเยอรมนีกลายเป็นเศษกระดาษ ประชาชนแลกเปลี่ยนสินค้าแบบของกับของ โดยเฉพาะบุหรี่ยาสูบ

^๓ ยุทธการนี้เรียกในภาษาเยอรมันว่า *Unternehmen Walkre* ต่อมา ได้ถูกนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์เรื่อง *Valkyrie* ชื่อไทยว่า *วัลคีรี่ ยุทธการดับจอมอหังการอินทรีเหล็ก* ฉายเมื่อ พ.ศ.๒๕๕๑ นี้เอง

กาแฟกลายเป็นสิ่งที่มีคุณค่า อย่างมากในการแลกเปลี่ยนสินค้า

จนถึงเดือนมีนาคม พ.ศ.๒๔๘๘ เมื่อเยอรมนีใกล้แพ้สงคราม กรุงเบอร์ลินก็ยิ่งคับขันมากขึ้น การโจมตีทางอากาศของสหรัฐอเมริกาทั้งถี่และรุนแรง ขณะที่วิทยุรัฐบาลยังปลุกระดมให้ชาวเบอร์ลินจับอาวุธป้องกันเมืองจนวาระสุดท้าย ในภาวะเช่นนี้ กระทรวงต่างประเทศเยอรมนีจึงจัดให้คณะทูตไทยเดินทางออกจากเบอร์ลิน พล.ต.พระประศาสน์พิทยายุทธ อัครราชทูตจึงส่งครอบครัวและคนไทยจำนวนหนึ่งเดินทางไปอยู่เมืองบาดกาชไตน์ ในออสเตรีย แต่พระประศาสน์ฯ และทูตทหารยังคงอยู่ในกรุงเบอร์ลิน วิชาชายน้อย และบุญเรือน จึงย้ายมาประจำอยู่กับคณะทูตทหารไทยในเบอร์ลินด้วย ในที่สุด กลางเดือนเมษายน ร.อ.จันต์ กุญชร ก็ตัดสินใจนำครอบครัวและนายทหารทั้ง ๓ คนถอนตัวจากเบอร์ลิน ในเวลานั้น กองทัพแดงฝ่ายรัสเซียข้ามแม่น้ำโอเดอร์มาทางตะวันตก ส่วนกองทัพฝ่ายสหรัฐฯ และอังกฤษบุกไปทางทิศตะวันออกแล้วยึดได้เมืองไลพ์ซิก และกำลังจะไปบรรจบกับกองทัพรัสเซีย กรุงเบอร์ลินที่มีประชากร ๓ ล้านคน เริ่มถูกล้อมจากทุกด้าน วันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ.๒๔๘๘ ฮิมเลอร์ (Heinrich Himmler, ๑๙๐๐-๑๙๔๕) หัวหน้าหน่วยทหารเอสเอสของพรรคนาซี พยายามขอเจรจากับสัมพันธมิตรตะวันตกเพื่อขอสงบศึก เพื่อจะขอทำสงครามกับทางรัสเซียด้านเดียว นอกจากนี้ นายพลเฮร์มาน เกอริง (Hermann Gering, ๑๘๙๓-๑๙๔๗) ก็ขอให้ฮิตเลอร์ประกาศสถานะอำนาจให้แก่ตน เพื่อจะได้หาทางสงบศึกกับฝ่ายพันธมิตร แต่ฮิตเลอร์ปฏิเสธและสั่งจับเกอริงข้อหาทรยศชาติ แต่อีก ๓ วันต่อมา ฝ่ายสหรัฐอเมริกาปฏิเสธข้อเสนอของฮิตเลอร์ โดยกำหนดให้เยอรมนีต้องยอมแพ้ต่อรัสเซียด้วย ฮิตเลอร์ก็ยังคงไม่ยอมจำนน ผลักดันให้ชาวเยอรมนีรบต่อไปจนวาระสุดท้าย

ตั้งแต่วันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ.๒๔๘๘ ฮิตเลอร์อยู่ในที่กำบังใต้ดินในเบอร์ลิน และบัญชาการรบที่นั่น ไม่เคยออกมาข้างนอกเลย ต่อมา วันที่ ๒๑ เมษายน ปืนใหญ่ของรัสเซียระดมยิงรุนแรงมากขึ้น แต่ฮิตเลอร์ก็ยังตัดสินใจที่จะสู้ตายที่เบอร์ลิน โดยไม่ยอมจำนน และไม่ย้ายหนีไปฐานทัพที่เมืองอื่น แต่ในที่สุด เมื่อทราบว่ากรุงเบอร์ลินจะรักษาไว้ไม่ได้ ฮิตเลอร์ก็ทำ

คนไทยในกองทัพนาซี โดย พ.อ.วิชา ฐิตวัฒน์

พิธีสมรสกับอีวา บราวน์ ซึ่งเป็นคนรักที่อยู่กับฮิตเลอร์มานาน จากนั้น ฮิตเลอร์กับอีวา บราวน์ ก็ฆ่าตัวตายพร้อมกันในวันที่ ๓๐ เมษายน แล้วให้ โยเซฟ เกิบเบล (Joseph Goebbels, ๑๘๙๗-๑๙๔๕) ผู้รักษากรุงเบอร์ลิน นำชาวศฟไปเผาทำลายเสีย จากนั้น เกิบเบลก็กินยาตายหังครอบครัวในวันรุ่งขึ้น ซึ่งเป็นวันเดียวกับที่วิทยุฮัมบูร์ก ก็ประกาศการเสียชีวิตของฮิตเลอร์ให้ชาวเยอรมันทราบ และให้จอมพลเริอคาร์ล เดอนิทส์ (Karl Dönitz, ๑๘๙๑-๑๙๘๐) เป็นประมุขของประเทศแทน แต่หลังจากนั้นเพียงวันเดียว คือ วันที่ ๒ พฤษภาคม กองทัพแดงรัสเซีย ที่นำโดยจอมพลชูคอฟ (Georgy Zhukov, ๑๘๙๖-๑๙๗๔) ก็บุกเข้าเมืองเบอร์ลินได้สำเร็จ กรุงเบอร์ลินถูกเผาเป็นถ้ำถ่าน ซึ่งเป็นจุดจบของอาณาจักรไรช์ที่สาม แต่ในขณะนั้น ยังมีคนไทยเหลืออยู่ที่เบอร์ลิน ๕ คน คือ พระประศาสน์พิทยายุทธ และ ลูกสาวคนที่สาม คุณสมจริง ข้าราชการสถานทูต สว่าง คนขับรถของพระประศาสน์ และ แสง คนฝ้าสถานทูต เมื่อเบอร์ลินแตกแล้ว พระประศาสน์พิทยายุทธถูกเชิญตัวไปยังมอสโคว์ ขณะที่มหาประเทศที่ยึดครองแบ่งกรุงเบอร์ลินออกเป็น ๕ ส่วน ให้ รัสเซีย สหรัฐฯ อังกฤษ ฝรั่งเศส และ โปแลนด์ ยึดครองไว้คนละส่วน ก่อนที่จะมีการแบ่งเบอร์ลินถาวร จะหว่างฝ่ายโซเวียตและฝ่ายมหาประเทศตะวันตก อันจะเป็นจุดเริ่มต้นของสงครามเย็นต่อมา

สำหรับคุณวิชา ฐิตวัฒน์ และคณะทูตต่างประเทศที่หนีออกจากเบอร์ลิน ได้เดินทางหลบเข้าเชโกสโลวะเกีย ซึ่งยังอยู่ในภาวะสงบ จากนั้นก็เดินทางเข้าเขตออสเตรีย มาพักที่เมืองซังต์กิลเก้น ริมทะเลสาบไวล์ฟัง ขณะนั้นเป็นเวลาราววันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ.๒๔๘๘ คณะทูตทหารไทยขณะนั้นมี ๕ คน คือ พล.ร.ต.พระวิจิตรนาวิ ร.อ.จันต์ ฤกษ์ชัย ชายน้อย วิชา และ บุญเรือน หลังจากที่เบอร์ลินแตกแล้ว กองทัพเยอรมนีในออสเตรียก็ยอมจำนนต่อฝ่ายสัมพันธมิตร ทางฝ่ายกองบัญชาการทหารเยอรมนีได้นำ เอาหลักฐานที่นายทหารไทย ๓ คนไปเป็นทหารเยอรมันมามอบให้ เพื่อเผาทั้งทำลายเสียก่อนที่ทหารสัมพันธมิตรจะมาถึง ในที่สุด รวากลางเดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๔๘๘ ทหารสหรัฐาก็มาควบคุมการปลดอาวุธทหารเยอรมนีที่เมืองซังต์กิลเก้น และนำทหารเยอรมันเข้าค่ายเชลยศึก ส่วนเจ้าหน้าที่ทูตทหารไทย

ถูกปล่อยให้เป็นอิสระระยะหนึ่ง จากนั้น ก็ถูกจับกุมโดยหน่วยทหารซีไอซี (Counter Intelligence Corps-CIC) ซึ่งเป็นนายทหารหน่วยข่าวของอเมริกาไปคุมขังไว้ที่เมืองซาลบูร์ก มีเพียง น.ท.วิเชียร อัทธโน คนเดียวที่รอดจากการถูกจับกุม เพราะไปพักกับชาวนานอกเมือง

คณะทูตทหารไทยที่ถูกจับ ถูกขังได้ราว ๑ เดือน ก็ถูกย้ายไปคุมขังที่ค่ายกักกันเชลยที่ เมืองฟุร์ชเตินเฟลด์บรุค (Fursten Feldbruck) ซึ่งเป็นช่วงหนึ่งที่เจ้าหน้าที่ทูตทหารไทย ต้องใช้ชีวิตอย่างยากลำบากที่สุด เพราะที่ค่ายแห่งนี้กักกันเชลยไว้มากกว่า ๓ หมื่นคน หลังจากที่ถูกขังอยู่นานนับเดือน คณะทูตทหารไทยก็ถูกย้ายไปขังที่ค่ายอิงโกลสตัดท์ ซึ่งเป็นค่ายที่มีสภาพดีกว่า ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นบ้าง คุณวิชาและคณะถูกกักขังอยู่จนถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๔๘๘ เมื่อญี่ปุ่นถูกระเบิดปรมาณูแล้วยอมแพ้ ทำให้สงครามโลกยุติลง แต่คุณวิชาและคณะก็ยังถูกขังต่อไปจนถึงฤดูใบไม้ร่วง ราวเดือนตุลาคม พ.ศ.๒๔๘๘ จึงได้รับการปล่อยตัว กลับมาเมืองซังต์กิลเกน และได้รับอิสระโดยสมบูรณ์ แต่ยังต้องอยู่ในออสเตรีย จนถึงโอกาสฉลองเทศกาลคริสต์มาส พ.ศ.๒๔๘๘ จากนั้น คุณวิชาก็ได้รับหนังสือจากสถานทูตไทยในสวิสให้เดินทางกลับประเทศไทย

คุณวิชา และคณะทูตทหารได้เดินทางออกจากออสเตรียมายังสวิสเซอร์แลนด์ ราวมกราคม พ.ศ.๒๔๘๙ ปรากฏว่าสภาพของประเทศสวิสที่เป็นกลางดีกว่าฝรั่งเศส เยอรมนี ออสเตรีย ที่ผ่านมาแล้วทั้งสิ้น ทำให้คุณวิชาได้ผ่อนคลาย หลังจากที่ใช้ชีวิตยากลำบากในสงครามอยู่หลายปี คุณวิชาได้เล่าเรื่องการแวะเยี่ยมเพื่อนที่สวิส คือ อร่าม รัตนกุล กล่าวคือ

“บ้านแรกที่เราไปเยือนก็คือบ้านอร่ามซึ่งคุ้นเคยกันมาตั้งแต่อยู่บรัสเซลล์ด้วยกัน พระพี่นางข้าพเจ้าไม่รู้จัก ข้าพเจ้าจำได้ว่า ตั้งแต่เสด็จกลับประเทศไทยครั้งกระโน้น ข้าพเจ้าเคยเป็นนักเรียนนายร้อย ยินชาแข็งคอยวันทนาุรรับเสด็จครั้งเดียว แล้วก็ไม่มีโอกาสได้เห็นอีกเลย ข้าพเจ้าจึงฉวยโอกาสไปเยี่ยม อร่ามแต่งงานแล้ว แต่ก็ยังคงเรียนสถาปัตย์อยู่ที่โลซาน ที่บ้านไม่มีใครนอกจากพระพี่นางที่ვნอนอยู่กับพระธิดาของพระองค์ทั้งวัน พระธิดาน้อยได้มารดาสมัยใหม่เป็น

คนไทยในกองทัพนาวี โดย พ.อ.วิชา จิตวัฒน์

นักเคมีซึ่งเลี้ยงลูกอย่างทันสมัย จึงจำมาแข็งแรง บวกกับชื่อทัศนวลัย
ที่มาหาเบรื่องตั้งให้^๔ ทำให้โกขึ้นอีกไม่น้อย อร่ามและพระพี่นาง
รู้ใจข้าพเจ้าดีว่าอดหยากมาจากเยอรมนี จึงได้ลงมือช่วยกันทำกับข้าว
ขนานใหญ่...^๕

คุณวิชาอยู่ที่โลซานได้เรียนวิชาแก้และซ่อมวิทยุ และได้อยู่ดูงาน
พิพิธภัณฑ์ คืองานนิทรรศการอุตสาหกรรม ซึ่งจัดในช่วงเดือนพฤษภาคม
พ.ศ.๒๔๘๙ ขณะนั้นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘ ยังอยู่ในประเทศไทย
คุณวิชาได้เล่าว่า คนไทยในสวิสได้ดูข่าวพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระนคร คุณวิชา
ได้เล่าเรื่องตอนหนึ่งว่า

“ตอนมหาเบรื่องพระอาจารย์ของในหลวงกราบทูลแสดงความ
อาลัยในนามของคนไทย ตอนนั้นพวกเรา ใช้สำนวนว่า ได้ฝ่าละออง
ธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม ฝรั่งเศสไปพากย์เป็นภาษาฝรั่งเศสว่า
Que tes Pieds soient placs sur ma misrable tete ซึ่ง
แปลว่า ขอเท้าของท่านจงประดิษฐานอยู่บนหัวอันทุเรศของข้าพเจ้า
ตอนที่ฝรั่งเศสูกาพยนตร์ก็ไปตามๆ กัน”

ต่อมาในเดือนมิถุนายน ข้าหลวงรคตของพระเจ้าอยู่หัวก็ไปถึง
สวิสเซอร์แลนด์ คุณวิชาเล่าว่า ข้าหลวงรคตทำให้ชาวสวิสงงงันและหนังสือพิมพ์
ในเมืองโลซาน ก็ได้นำพระราชประวัติมาลงเผยแพร่เสียหลายวัน เพราะถือว่า
พระองค์เป็นชาวโลซานด้วย จากการที่ประทับอยู่ที่เมืองนี้เป็นเวลานาน

ในที่สุด คุณวิชาก็ได้เดินทางกลับประเทศไทย น่าจะเป็นราวเดือน
กันยายน พ.ศ.๒๔๘๙ ซึ่งคุณวิชาก็ได้เล่าเรื่องการเดินเรือกลับประเทศไว้ได้

^๔ มหาเบรื่อง คือ นายเบรื่อง ศิริภัทร พระอาจารย์ถวายพระอักษรไทยที่ทางรัฐบาลส่ง
มาถวายพระอักษรแต่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชอนุชา และสมเด็จพระเชษฐาภคินี
ที่เมืองโลซาน

^๕ ในขณะนั้น สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล พระราชมารดา และพระอนุชา เดิน
ทางกลับประเทศไทย พระพี่นางเพ็งคลอตจึงไม่ได้กลับไปด้วย

อย่างน่าสนใจเช่นเดิม และบทส่งท้ายก็ได้พรรณารื่องเกี่ยวกับพระนครสมัย
หลังสงครามโลกไว้ด้วยโดยเล่าในลักษณะเปรียบเทียบความต่างทางวัฒนธรรม
เมื่อเทียบกับในยุโรปที่คุ้นเคยเพิกกลับมา ซึ่งจะเห็นได้ว่าสังคมไทยยังมี
ปัญหามากมาย ท่ามกลางความอุดมสมบูรณ์ อย่างน้อย ในพระนครก็ไม่มี
บัตรปันส่วนอาหาร ในขณะที่ยุโรปเมื่อสงครามยุติลง ยังคงต้องมีการปันส่วน
อาหารทุกประเทศ

กล่าวโดยสรุป หนังสือเรื่อง *คนไทยในกองทัพนาซี* เป็นหนังสือเชิง
บันทึกที่น่าสนใจมาก ที่จะช่วยให้ความรู้และทำความเข้าใจสถานการณ์ทาง
ประวัติศาสตร์ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ได้เห็นจุดยืนของฝ่ายเยอรมันที่
แพ้สงคราม และเห็นสถานการณ์ในยุโรปด้วยทัศนะที่เป็นกลาง และที่สำคัญ
คือ เป็นหนังสือที่อ่านสนุกเรื่องหนึ่ง

สุทธชัย ยิ้มประเสริฐ
ราษฎรบัณฑิต